

Nota van Beantwoording Zienswijzen

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

‘Van concept-RES naar RES 1.0’

Algemeen

Dertig regio's in Nederland werken aan een eigen Regionale Energie Strategie, de RES. De RES-regio Holland Rijnland is één van deze regio's. Met dertien gemeenten, twee waterschappen, de provincie, de netbeheerder en andere partijen geven we vorm aan onze RES. We maken plannen om in 2050 energieneutraal te zijn. Dat houdt in dat alle benodigde energie in de eigen regio duurzaam wordt opgewekt. Als er te weinig wordt opgewekt, dan komt de resterende duurzame energie uit de nabijheid van de regio. In mei 2020 publiceerde onze regio de concept-RES. Deze concept-RES wordt nu uitgewerkt tot een RES 1.0. Om de (milieu) haalbaarheid van de keuzen in de RES 1.0. zo goed mogelijk te kunnen beoordelen, besloot de RES-regio Holland Rijnland een Milieueffectrapport (planMER) op te stellen. Hiervoor is in de Wet milieubeheer een procedure vastgelegd. De eerste formele stap is het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Het opstellen van een planMER voor een RES is op dit moment nog niet verplicht. De RES-regio Holland Rijnland doet, in dit kader, ook mee aan een landelijke pilot van de NPRES en de commissie MER.

Wat is een planMER?

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is een onderzoeksrapport dat de milieueffecten van een plan in beeld brengt voordat er een besluit over is genomen. Het doel van de m.e.r. is om voldoende informatie te bieden waarmee de RES-regio Holland Rijnland het milieubelang volwaardig en tijdig kan betrekken bij de besluitvorming over de RES. Het milieueffectrapport (planMER) voor de RES brengt de milieueffecten in beeld die van invloed zijn op de keuze van (zoek)gebieden voor de opwek van wind-, zonne-energie en warmte en op de keuze tussen energie- en warmtetechnieken¹. Dit betekent dat het planMER de effecten beoordeelt die:

- een risico vormen voor de uitvoerbaarheid van een locatie of techniek;
- tot langdurige² onderscheidende effecten leiden tussen de zoekgebieden of tussen de beschikbare technieken.

Bovenstaande betekent dat het planMER een effectoverzicht op hoofdpijnen geeft dat past bij de keuzes die voor de RES worden gemaakt. Milieuaspecten die naar verwachting niet leiden tot een risico voor de uitvoerbaarheid of tot langdurige, onderscheidende effecten, komen in het

¹ Daarbij beschouwt het planMER alleen de energie- en warmtetechnieken die in de concept RES zijn benoemd. ² Het gaat hierbij om effecten die langer voortduren dan de aanlegfase

planMER niet aan de orde. Een gedetailleerde beoordeling van alle te verwachten milieueffecten volgt in het projectMER. Een projectMER wordt opgesteld voor concrete projecten (op concrete locaties) die volgen uit de RES.

Procedure

De NRD heeft vanaf donderdag 12 november 2020, gedurende een periode van zes weken, digitaal, voor eenieder ter visie gelegen. Gedurende deze periode zijn er achttien inspraakreacties binnengekomen. Twee inspraakreacties zijn later voorzien van een nadere reactie. Eén reactie is binnengekomen na het einde van de inzagertermijn. Omdat de RES-regio Holland Rijnland deelneemt aan een landelijke pilot, hebben wij ervoor gekozen om deze reactie alsnog mee te nemen.

In dit document worden de zienswijzen beantwoord. Hierbij is zoveel mogelijk een samengevatte weergave van elke zienswijze gepresenteerd. Bij de beoordeling van de zienswijzen is steeds de integrale tekst van de ingediende zienswijze betrokken. Alle zienswijzen worden betrokken in de afweging van de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen milieueffectrapport (MER). Indien een zienswijze aanleiding geeft om het planMER anders in te steken dan in de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is voorgesteld, dan is dit in een aparte kolom aangegeven. Een aantal reacties richten zich niet alleen op de NRD, maar ook op de RES 1.0. Daarom is een extra kolom RES 1.0. toegevoegd.

Anonimisering

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens is het niet toegestaan de persoonsgegevens (NAW-gegevens) van natuurlijke personen te verwerken zonder een wettelijke grondslag, dringende noodzaak of toestemming van de betreffende personen. In deze nota van beantwoording worden indieners van inspraakreacties daarom niet bij naam genoemd. De Veiligheidsregio Hollands Midden, de GGD Hollands Midden, DUNEA en de RES-regio Midden Holland worden wel bij naam genoemd.

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
1	Inspreker is eigenaar van een aantal percelen langs de N11 en zou graag willen meedenken over mogelijkheden voor realisatie wind (eventueel in combinatie met zon) op deze percelen.	Dank voor de constructieve bijdrage. De N11 is opgenomen in de kansenkaart zon en wind. Dit betekent dat in het planMER ten behoeve van de RES 1.0 de mogelijkheden (haalbaarheid) voor wind (en zon) langs de N11 nader zullen worden bekeken. In het vervolgproces zult u door uw gemeente worden betrokken bij het verder uitwerken van de zoekgebieden en locaties in de RES.	Neen	Ja	Ja
2	Inspreker is eigenaar van een aantal percelen langs de N11 en zou graag willen meedenken over mogelijkheden voor realisatie wind (eventueel in combinatie met zon) op deze percelen.	Zie beantwoording inspraakreactie 1	Neen	Ja	Ja
3	Inspreker adviseert om voor windenergie met name te zoeken naar locaties langs de hoofdinfrastructuur en in dit geval langs de N11. Hij geeft in de inspraakreactie nog een nadere uitwerking van de aspecten: Landschap en omgeving, Combinatie opwek en gebruik, Lokaal Eigendom. Hij wenst de RES-regio succes met het vervolgtraject en de onderzoeken.	Dank voor de constructieve bijdrage. Uit de kansenkaart Zon- en Wind is af te leiden dat het gebied langs de N11 (voor Holland Rijnland tot de gemeentegrens van Alphen aan den Rijn) een zoekgebied is. In het vervolgproces zult u door uw gemeente worden betrokken bij het verder uitwerken van de zoekgebieden en -locaties in de RES. Wij zullen uw reactie, voor zover het (zoek) locaties betreft op het grondgebied van de	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		RES-regio Holland Rijnland betrekken bij het planMER en de RES 1.0.			
4	Inspreker is eigenaar van een aantal percelen langs de N11 en zou graag willen meedenken over mogelijkheden voor realisatie wind (eventueel in combinatie met zon) op deze percelen	Zie beantwoording inspraakreactie 1	Neen	Ja	Ja
5	Inspreker geeft aan dat het zijn voorkeur heeft om, als het gaat om grootschalige zonprojecten, eerst alle beschikbare daken te benutten en daarna pas te kijken naar het combineren van zon met windturbines. Daarbij geeft hij aan het van het grootste belang te vinden dat hierbij voldaan wordt aan de volgende eisen: <ul style="list-style-type: none">- Inpassing in het landschap (wind langs hoofdinfrastructuur)- Ecologisch verantwoord- Gecombineerde aansluiting op het net van wind en zon.- Het draagvlak van bewoners in de woonkernen en open gebieden. (korte afstand opwek en gebruik)	Dank voor de constructieve bijdrage. Het planMER onderzoekt en beoordeelt de milieueffecten van de ontwikkeling van zon en wind (inclusief bijbehorende infrastructuur). Daarbij is onder andere aandacht voor de effecten op landschap, natuur en leefomgeving. Ook combinatiemogelijkheden voor wind en zon zullen hierbij worden betrokken. Daarnaast is draagvlak één van de afwegingsaspecten in de RES. Uw reactie nemen we mee in zowel het planMER als de RES 1.0.	Neen	Ja	Ja

Op naar **Neutraal**

Regionale Energiestrategie

Holland Rijnland

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
6	Insprekers maken bezwaar tegen het voornemen om de Noordplas (onderdeel van de Langeraarse plassen) aan te merken als een kansrijke locatie voor het plaatsen van zonnepanelen. Men verzoekt om deze locatie te schrappen van de lijst.	<p>Hartelijk dank voor uw reactie op de door in RES Holland-Rijnland samenwerkende partijen gepubliceerde 'kansenkaart'. U richt uw reactie, een bezwaar, aan het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland. Het Algemeen Bestuur van de GR (Gemeenschappelijke Regeling) Holland Rijnland heeft echter geen zeggenschap over de Regionale Energie Strategie. Zoals aangegeven in onze email van 15 december 2020 vindt de aansturing van de RES plaats door een Stuurgroep en een zogenaamd Portefeuillehoudersoverleg, waarin bestuurders zijn vertegenwoordigd van alle dertien gemeenten in de regio, de provincie en twee waterschappen. Uit uw mail begrijpen wij dat u deze ook hebt doorgestuurd naar het college van Burgemeester en Wethouders van Nieuwkoop. Aangezien zij ten behoeve van het participatieproces bij de Regionale Energie Strategie de reacties vanuit de gemeente Nieuwkoop bundelen en duiden, gaan wij er van uit dat uw reactie via deze weg zal wordt ingebracht in het afwegingsproces over duurzame opwek van energie. Verder heeft u uw bezwaar</p>	Neen	Neen	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		<p>ook kenbaar gemaakt aan een gemeenteraadsfractie in de gemeente Nieuwkoop. Uiteindelijk zullen de Gemeenteraden van de dertien samenwerkende gemeenten, het Algemeen Bestuur van de twee waterschappen en de Provinciale Staten van Zuid-Holland de RES Holland-Rijnland 1.0 moeten vaststellen. En daarmee is uw bezwaar ook terecht gekomen bij het besluitvormende orgaan van de gemeente</p>			
7	<p>Inspreker is verheugd over de stappen die de regio heeft gezet en de ambities in het kader van de (concept) RES opgenomen zijn.</p>	<p>Dank voor uw constructieve reactie.</p>	<p>Neen</p>	<p>--</p>	<p>--</p>
7a	<p>Wat betreft wind vraagt hij met name locaties te zoeken in de nabijheid van de grotere infrastructuur (A4, A44 en N11) in de regio. Hij ziet meerdere voordelen in, zowel met betrekking tot geluid (hinder), landschap en omgeving (versterking bestaande structuren, relatieve rust in kernen), bereikbaarheid tijdens realisatie en combinatie opwek en gebruik. Kernen met relatieve rust worden hierdoor</p>	<p>Uw wens om aan te sluiten bij hoofdinfrastructuur sluit aan bij het uitgangspunt van de RES en de kanskaart wind en zon.</p>	<p>Neen</p>	<p>Ja</p>	<p>ja</p>

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	ontzien en zij behouden hierdoor hun historische karakter en intensiteit.				
7b	<p><i>Bereikbaarheid tijdens realisatie.</i> De inspreker ervaart dat het transport van de windturbineonderdelen naar de locatie, in deze fase vaak een onderbelicht thema is. Wanneer wordt gekozen voor locaties op afstand van de grote infrastructuur, zullen voor de nieuwe generatie windturbines meer aanpassingen in het landschap en infrastructuur noodzakelijk zijn dan enkel het park zelf.</p>	<p>Bereikbaarheid is geen beoordelingsaspect in het planMER. De bereikbaarheid heeft voornamelijk (kosten)technische consequenties en tijdelijke milieueffecten. Deze effecten passen niet bij het doel en detailniveau van het planMER (zie algemene tekst in de inleiding), maar dienen op projectniveau beoordeeld te worden voor de projecten die uit de RES volgen</p>	Neen	Neen	Neen
7c	<p><i>Combinatie opwek en gebruik</i> In de nabijheid van gebieden met grootschalige infrastructuur bevinden zich over het algemeen grote verbruikers zoals industrie maar ook grote woonkernen. Door dit te combineren worden opwek en gebruik aan elkaar gekoppeld. Daarnaast kan hiermee worden voorgesorteerd op eventuele warmteoplossingen. Warmtebronnen die nodig zijn om de grotere kernen van gas los te krijgen kunnen dan gevoed worden met deze duurzame energiebronnen.</p>	<p>Met betrekking tot de combinatie van zon en wind merken wij, op basis van de gepubliceerde kansenkaart zon- en wind, op een aantal knooppunten van deze wegen extra mogelijkheden voor gecombineerde opwek met zon en wind. In het planMER zal hiervoor aandacht zijn</p>	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>Daarnaast ondersteunt hij de visie om zon en wind op dezelfde netaansluiting te realiseren. Wel adviseren zij om de scope waar een zonnepark gerealiseerd kan worden breder te maken dan direct onder het windpark, (een windpark heeft bijvoorbeeld op momenten tijdens de exploitatie (bijv. groot onderhoud) en verwijdering een groot ruimtebeslag. Om goed en veilig te kunnen werken betreft dit meerdere honderden m²'s (vele malen groter dan de kraanopstelplaats).</p>				
7d	<p><i>Verbinding zoeken</i> Ook vraagt hij om verbinding te zoeken met RES-sen waar de grote infrastructuur van Holland Rijnland begint/verder gaat</p>	<p>U adviseert om afstemming te zoeken met omliggende regio's. In het planMER beoordeelt de RES-regio de effecten op natuur en landschap ook in cumulatie met andere energie-ontwikkelingen. Daarbij wordt onder andere rekening gehouden met de zoeklocaties die in de omliggende RES-regio's in beeld zijn.</p>	Neen	Ja	Ja
7e	<p><i>Provinciaal beleid</i> Met betrekking tot het provinciaal beleid merkt hij op dat er momenteel in Zuid-Holland geen ruimte is voor windenergie in het Groene Hart is. Ervaring van de inspreker is dat, als de bestuurders</p>	<p>Ten slotte wijst u ons op het provinciaal beleid, dat de ontwikkeling van windenergie op veel locaties ontmoedigt of onmogelijk maakt. De provincie is betrokken bij het opstellen van de RES 1.0 en levert vanuit deze positie input op het</p>	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>beleidsruimte geven aan initiatieven, de stap kleiner is als voldaan wordt aan de andere criteria in het bestaande beleid. Inspreker geeft het advies om de stap voor de provincie zo klein mogelijk te maken.</p>	<p>provinciaal beleid. In het planMER worden de milieueffecten in beeld gebracht als wordt afgeweken van het provinciaal (landschappelijk) beleid. De resultaten van het planMER dragen daarmee bij aan de gesprekken met de provincie over de (on)mogelijkheden voor het ontwikkelen van windturbines op bepaalde locaties.</p>			
8a	<p>Algemene punten De inspreker geeft aan dat het doel om 80% van de benodigde energie binnen Holland Rijnland op te wekken, een eigen keuze/ambitie is. De RES-regio's hebben de mogelijkheid een lager bod uit te brengen zo lang het rijk aan de klimaatdoelstellingen kan voldoen. Met betrekking tot de NRD zelf bestaan de volgende opmerkingen:</p>	<p>Het klopt dat de doelstelling 80% opwekken binnen de regio een eigen ambitie is. In de Concept RES en de RES 1.0 zal de regio op basis van de eigen ambities een bod doen aan het Rijk.</p>	Neen	Neen	Neen
8b	<p>paragraaf 3.3: referentie: graag toevoegen in de NRD referentie scenario's van 60% en 40% zelfvoorzienend. Voor deze ambitieniveaus op kwalitatief niveau beoordelen welke effecten dit heeft op de onderdelen van het beoordelingskader uit hoofdstuk 4.2</p>	<p>In een planMER worden de milieueffecten van alternatieven altijd vergeleken ten opzichte van een basissituatie. Deze basissituatie noemen we de referentiesituatie en wordt bepaald door de toestand van het milieu in de bestaande situatie en 'autonome ontwikkelingen' bij elkaar op te tellen. De autonome</p>	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		<p>ontwikkelingen omvatten alle ontwikkelingen en activiteiten die met enige zekerheid zullen plaatsvinden, ook al gaan de voorgenomen plannen (in dit geval de plannen beschreven in de RES) niet door. Uw voorstel heeft, als het gaat om het opstellen van het planMER, betrekking op de alternatieven die, in het planMER, worden onderzocht. Deze alternatieven worden, zoals beschreven in paragraaf 3.6 van de NRD op dit moment nog ontwikkeld. In het planMER gaat het om de haalbaarheid (vanuit milieu), gebaseerd op de doelstellingen in de, inmiddels aan het rijk aangeboden, concept-RES. Mocht blijken dat onze doelstellingen niet haalbaar zijn, dan zullen wij deze doelstellingen uiteraard aanpassen. Vooralsnog gaan wij uit van 80%</p>			
8c	<p>Hoofdstuk 4.1 beoordelingskader algemeen Een totaal beoordeling van de beoogde effecten op de nationale en internationale klimaat doelstellingen ontbreekt.</p>	<p>In het beoordelingskader is een onderdeel Duurzaamheid en Klimaat opgenomen. Een criterium is de vermeden uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van gelijke energieopbrengst bij gebruik van conventionele energiebronnen. Hoewel het er niet expliciet staat is een</p>	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>- toevoegen effecten op verminderde stijging van temperatuur als gevolg van de RES.</p> <p>- toevoegen van bijdrage van de RES en nationale milieudoelstellingen</p>	<p>beoordeling hiervan niet mogelijk zonder aandacht voor de nationale en internationale doelstellingen</p> <p>Met betrekking tot uw suggestie over het toevoegen van effecten op de verminderde temperatuurstijging als gevolg van de RES, merken wij op dat (hoewel een belangrijke vraag) als het gaat om de effecten van enkel de RES Holland Rijnland, te ver gaat om te bepalen in het kader van deze planMER.</p>			
8d	<p>Hoofdstuk 4.2, beoordelingscriteria indicatoren, thema geluid</p> <p>Geluidsoverlast door windturbines is een toenemend probleem bij woongebieden. Steeds meer deskundigen waarschuwen voor de negatieve effecten van laagfrequent geluid. Zie bijvoorbeeld de website www.laagfrequentgeluid.nl voor referenties naar recente publicaties en praktijkvoorbeelden elders in Nederland.</p>	<p>In het kader van de reproduceerbaarheid en navolgbaarheid van de planMER zal zeker aandacht zijn voor uw opmerkingen met betrekking tot de ashoogte en geluidscontouren. Wel merken wij op dat het hier een planMER betreft en geen MER ten behoeve van concrete projecten. Bij een planMER wordt op een meer globaler wijze naar de effecten gekeken. Dit betekent dat niet alle (locatie-specifieke) aspecten al in het stadium van het planMER aan de orde komen. Het planMER beperkt zich tot het identificeren van grote risico's voor de uitvoerbaarheid</p>	Neen	Ja, indien passend bij het abstractieniveau van deze planMER	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<ul style="list-style-type: none"> - Aan te geven welke ashoogte voor windturbines is gehanteerd in de beoordeling - De beoordeling uit te voeren voor de mogelijke (as)hoogte van turbines in de RES 1.0. indien deze ontbreken uit te gaan van gangbare ashoogtes van ca 100, 150 en 200 m - Bij beoordeling van de effecten van geluidsbelasting door windturbines in de zoekgebieden uit te gaan van de berekende sterkte van laagfrequent geluid binnenshuis en dit af te zetten tegen de huidige Nederlandse norm (47db overdag, 41 db in de nacht) en de Deense norm (20db) of de door De Laat genoemde 35db norm - Bij beoordeling van de effecten kwantitatief, per ashoogte, inzichtelijk te maken: 	<p>en het in beeld brengen van (langdurige) effecten die verschillen tussen de zoekgebieden. Meer gedetailleerde onderzoeken worden uitgevoerd in een projectMER voor een concreet project. Wij wijzen u hierbij ook op een algemene toelichting over het planMER in de inleiding van deze nota.</p> <p>Nederlandse normen vormen de basis voor de beoordeling van milieueffecten en voor het maken van dit planMER. Wij beschouwen geen effecten gebaseerd op buitenlandse normen omdat hiervoor heldere Nederlandse normen bestaan.</p>			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<ul style="list-style-type: none">- * het aantal dagen/uren dat de norm overschreden wordt met hoeveel db- * met welke windrichting/snelheid daarbij gerekend is- Inzichtelijk te maken welke referentieprojecten gehanteerd zijn bij een mogelijk kwalitatieve beoordeling van effecten van windturbines op woonbestemmingen- Te kwantificeren geluidscontouren per ashoogte rond de zoekgebieden voor windturbines- Bij de beoordeling rekening te houden met afstand tot een woonbestemming, uitgaande van Duitse norm (1000m) als neutraal effect- Aan te geven in de kansenkaart welke gebieden (ook buiten de huidige zoekgebieden) voldoen aan de Duitse norm van 1000 m tot een woonbestemming				

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
8e	<p>Hoofdstuk 4.2, beoordelingscriteria indicatoren, thema natuur</p> <p>Windturbines kunnen dodelijk zijn voor vogels en vleermuizen, die ertegenaan vliegen, door de wieken meegezogen worden, of op andere manieren in hun leefgebied worden verstoord. Nabij Hoogmade, en elders in Holland Rijnland, zijn belangrijke weidevogelgebieden (bron provincie Zuid-Holland). De weidevogelstand staat zwaar onder druk. Zoekgebieden voor windturbines die belangrijke weidevogelgebieden doorkruisen te beoordelen als zeer negatief effect op weidevogels</p>	<p>In het planMER worden de effecten op beschermde soorten en op beschermde gebieden (waaronder weidevogelgebieden) in beeld gebracht en beoordeeld. De aanwezigheid van windturbines in of nabij weidevogelgebieden hoeft echter niet per definitie te leiden tot een sterk negatief effect. De beoordeling van effecten op weidevogels bepalen we pas na uitvoering van de analyse</p>	Neen	Ja, indien passend bij het abstractieniveau van deze planMER	Ja
9	<p>In de inspraakreactie wordt aangegeven dat de initiatiefnemer graag ziet dat zijn bedrijf energieneutraal wordt. Daarin lijkt een combinatie van zon en wind ideaal. Initiatiefnemer ziet hiervoor mogelijkheden langs de N11.</p>	<p>Dank voor uw constructieve reactie. Wij zullen uw reactie betrekken bij de verdere uitwerking van zowel het planMER als de RES 1.0. In het vervolgproces zult u door u gemeente betrokken worden bij het verder uitwerken van de zoekgebieden en -locaties in de RES.</p>	Neen	Ja	Ja
10	<p>Inspreker wil graag zijn melkveebedrijf in de toekomst verder verduurzamen. In het verleden konden er geen windmolens bij inspreker in de polder worden gebouwd</p>	<p>Dank voor uw constructieve reactie. Wij zullen uw reactie betrekken bij de verdere uitwerking van zowel het planMER als de RES 1.0. Wel merken wij op dat enkel het</p>	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>omdat er woningen binnen de geluidscontouren zouden staan. Toen de inspreker aangaf dat hij de eigenaar is van een van die drie woningen en grond in het gebied heeft en de andere twee woningen van zijn buurman', die ook grond in het gebied heeft, werd hem verteld dat windenergie wel een optie zou kunnen zijn. Initiatiefnemer wil langs deze weg daarom ook dit weer onder de aandacht brengen. Voor hem zou een windmolen een mooie aanvulling zijn op de bedrijfsvoering en geeft de stabiliteit voor de toekomst. De inspreker vindt het wel belangrijk dat windmolens in het gebied er komen in samenspraak met de omgeving moeten komen.</p>	<p>gegeven dat u eigenaar bent van woningen binnen de geluidscontour niet betekent dat afgeweken kan worden van geluidsnormen. Hiervoor is een bredere afweging nodig.</p>			
11a	<p>Dat er dertig verschillende regio's zijn die, onafhankelijk van elkaar, een oplossing/invulling zoeken voor hetzelfde onderwerp lijkt me niet erg handig. Door de "energie" die hieraan wordt besteed samen te voegen spaart men mankracht uit en krijgen de regio's meer eenheid onderling.</p>	<p>Wij nemen kennis van uw standpunt. Het is een keuze van het Rijk om het op deze wijze aan te pakken. Wij willen als RES-regio Holland Rijnland niet meer dan de kansen die er binnen onze regio bestaan benutten.</p>	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
11b	De landerijen aan beide zijden van de N-207 ter hoogte van Rijnsaterwoude zijn rustgebieden voor een grote verscheidenheid aan trekvogels. Hier rusten de vogels, eten ze en verzamelen zich voordat ze wegtrekken. Vluchten van duizenden vogels kun je regelmatig door de lucht zien scheren als “zwarte golven”. Windturbines van 130 meter kunnen deze activiteiten enorm verstoren. Veel van de hier aanwezige (weide-)vogels worden reeds erg bedreigd in hun leefgebieden.	In het planMER worden de effecten op beschermde gebieden (waaronder Natura 2000, NNN en weidevolgelleefgebieden) onderzocht. Daarnaast wordt ook een effectanalyse uitgevoerd voor beschermde (vogel)soorten door de concentratiegebieden van beschermde soorten in beeld te brengen. Uit de effectbeoordeling blijkt de verwachte impact van windturbines op ecologie.	Neen	Ja	Neen
11c	Daarbij geven de windturbines een verschrikkelijke “horizon vervuiling”. Het Groene Hart moet groen blijven en ontzien worden.	In het planMER wordt de impact van windturbines en zonneparken op het landschap geanalyseerd en beoordeeld. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de zichtbaarheid in het landschap en naar de impact op landschappelijke structuren en waarden. Landschappelijke inpassing zal aan de orde komen in een later stadium, op het moment dat concrete projecten of locaties bekend zijn.	Neen	Ja	Ja
11d	Een goed idee zijn de grote groepen windturbines in de Noordzee. Een zee aan ruimte zonder overlast voor mens en dier.	Wij begrijpen uw voorkeur om windenergie op zee te realiseren. Voor de Nederlandse kust worden nu en in de toekomst verschillende windenergiegebieden	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		ontwikkeld. Om de Nederlandse energiedoelstellingen te kunnen halen is het daarnaast echter noodzakelijk om ook duurzame energie op land te realiseren. Dit is de opgave die alle regio's in de Regionale Energie Strategieën (RES) uitwerken. Het is daarom niet mogelijk om de energiedoelstelling van de regio met windparken op zee in te vullen.			
11e	De zonneweiden zouden vermeden kunnen worden, door alle reeds aanwezige gebouwen te voorzien van zonnepanelen. Hier in de regio staan veel grote loodsen en schuren. Met het voorzien van zonnepanelen op de overige gebouwen, kunnen we voorkomen dat er zonnevelden aangelegd moeten worden. Dan blijft "Het Groene Hart" ook echt groen en hoeven de boeren geen land af te staan.	De regio onderzoekt de mogelijkheden om zon op dak te realiseren. De potentie van zon op dak is echter niet voldoende om de energiedoelstelling te halen. Daarom verkent de regio ook de mogelijkheid om zonneweiden en windparken op land te realiseren.	Neen	Neen	Ja
11f	Een kerncentrale produceert net zoveel energie als 600 windturbines. Kerncentrales zijn veilig, geen CO ₂ uitstoot en het radioactieve afval dat overblijft is zeer gering en goed op te slaan.	Wij begrijpen dat u zich afvraagt waarom kernenergie niet wordt meegenomen in de afweging. De belangrijkste reden hiervoor is dat in het Klimaatakkoord is afgesproken geen nieuwe kerncentrales te bouwen. Met de RES voeren de regio's het	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		<p>Klimaatakkoord uit. Een andere zeer belangrijke reden is dat kernenergie de bevoegdheden van regio's te buiten gaat. Kernenergie is een vraagstuk waar de Rijksoverheid over gaat in Nederland. Ten slotte onderzoekt de RES de mogelijkheden voor de ontwikkeling van duurzame energie tot 2030 en tot 2050. Het is onmogelijk om voor 2030 een kerncentrale te realiseren. Het is dus noodzakelijk om naar mogelijkheden te zoeken voor de opwek van wind- en zonne-energie.</p>			
11g	<p>Hoe vervuilend is de productie van deze grote aantallen windturbines? En hoe vervuilend is het plaatsen van deze windturbines?</p>	<p>Wij begrijpen uw vraag. Deze vraag is echter te gedetailleerd om in het planMER met een kwantitatief onderzoek te beantwoorden. In de onderzoeken die worden uitgevoerd op basis van de RES zal dit nader worden beschouwd en zullen de mogelijkheden voor de toepassing van circulaire bouwmaterialen worden beschouwd.</p>	Neen	Ja	Neen
12	<p>De inspreker ziet graag dat de mogelijkheid van de toepassing van kernenergie wordt opgenomen in de NRD en het planMER</p>	<p>Wij begrijpen dat u zich afvraagt waarom kernenergie niet wordt meegenomen in de afweging. De belangrijkste reden is dat in het Klimaatakkoord is afgesproken</p>	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		geen nieuwe kerncentrales te bouwen. Met de RES voeren de regio's het Klimaatakkoord uit. Een andere zeer belangrijke reden is dat kernenergie de bevoegdheden van regio's te buiten gaat. Kernenergie is een vraagstuk waar de Rijksoverheid over gaat in Nederland. Ten slotte onderzoekt de RES de mogelijkheden voor de ontwikkeling van duurzame energie tot 2030 en tot 2050. Het is onmogelijk om voor 2030 een kerncentrale te realiseren. Het is dus noodzakelijk om naar mogelijkheden te zoeken voor de opwek van wind- en zonne-energie.			
13	We kijken uit op de windmolens geplaatst door Heineken aan de overkant van de N11. Juist aan de N11 zou het ideaal zijn om meer windmolens te plaatsen en de rij die Heineken is begonnen uit te breiden. Wij staan daar ieder geval positief tegenover. Windenergie is een goede aanvulling voor ons bedrijf. Wij kunnen onze percelen blijven gebruiken voor onze normale werkzaamheden aangezien het plaatsen van een windmolen maar een	Dank voor uw constructieve reactie. Wij zullen uw reactie betrekken bij de verdere uitwerking van zowel het planMER als de RES 1.0. In het vervolgproces zult u door uw gemeente worden betrokken bij het verder uitwerken van de zoekgebieden en -locaties in de RES.	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>zeer beperkt deel van de grond in beslag neemt.</p> <p>Ook wij zoeken naar een duurzame toekomst van de regio waar we kunnen blijven doen wat we nu doen. In plaats van het boerenland vol te zetten met zonnepanelen zijn wij voor windmolens zodat er dubbel gebruik wordt gemaakt van het land. Onze percelen liggen langs een weg waar al windmolens staan. Om de regio duurzaam te maken zou juist hier uitbreiding kunnen plaatsvinden. Ik wil graag meedenken hoe windmolens zo goed mogelijk kunnen worden ingepast.</p>				
14	De inspreker geeft hieronder een zienswijze op de indicatoren van een aantal aspecten, zoals opgenomen in hoofdstuk 4.2. van de NRD.				
14a	Inspreker is het eens met de kwantitatieve beoordeling van het aantal gevoelige bestemmingen waarop de geluidsbelasting toeneemt. Hij geeft aan dat uit hun eigen beoordeling blijkt dat hun eigen initiatief op dit punt goed scoort. Er zijn relatief weinig woningen	Wij nemen kennis van uw conclusies van uw eigen onderzoek met betrekking tot een concreet initiatief aan de N207.	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	aanwezig in de directe omgeving (binnen 800 meter) van het beoogde windpark.				
14b	Hij wijst erop dat het RIVM recent een onderzoek publiceerde over de kwalitatieve beoordeling van geluidshinder (Health effect related to wind turbine sound: an update). Dat onderzoek bevestigt wat het RIVM eerder uit talloze rapportages van veldonderzoeken concludeerde: omwonenden hebben minder hinder van windturbines als ze betrokken worden bij de plaatsing ervan. Door mee te kunnen denken over de plaatsing en de balans tussen kosten en baten, ervaren omwonenden minder hinder.	Wij danken u voor deze opmerking	Neen	Ja	Ja
14c	Daarom willen we de RES-regio Midden Holland vragen om in de milieu-onderzoeken mee te nemen of een initiatiefnemer in een gebied concreet maakt hoe omwonenden worden betrokken én op welke wijze baten lokaal 'landen'.	Wij nemen aan dat u met de RES-regio Midden Holland, de RES -regio Holland Rijnland bedoelt. De wijze waarop een initiatiefnemer de omgeving betreft bij het realiseren van een concreet project is een zeer belangrijk aspect voor het slagen van dit project. Het planMER heeft tot doel om de haalbaarheid (vanuit milieu) voor de realisatie van projecten in de zoekgebieden te toetsen. De zeer belangrijke participatie	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		is in dit stadium voor het planMER nog van minder belang. Het is in een later stadium een randvoorwaarde voor het slagen van het concrete project. Parallel aan het opstellen van het planMER loopt een regionaal en lokaal participatieproces.			
14d	<p>Gevraagd wordt om in de beoordeling vooral ook de positieve kant van de grote moderne windturbines in het landschap te noemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De productie van grote windturbines stijgt veel harder dan evenredig met de hoogte en grotere diameter. <p>Turbines die nu worden gebouwd leveren 20 keer zo veel op als turbines die 20 jaar geleden in de Flevopolder werden gebouwd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grotere turbines staan verder van elkaar, draaien veel rustiger dan kleine turbines en torenen ver boven het landschap uit. Daarmee worden windturbines als minder storend in het landschap ervaren. 	Bedankt voor uw inbreng. In het planMER beschouwen we de effecten van windturbines op het landschap. Daarbij maken we in de analyse onderscheid tussen de effecten van 'reguliere' turbines en 'innovatieve' turbines met een relatief grote ashoogte. In de RES wordt onder andere gekeken naar het marktaspect (welke turbines worden er aangeboden) en het draagvlak van windturbines	Neen	Ja	Ja
15	De inspreker onderschrijft van harte de zoekgebieden langs de	Dank voor uw constructieve reactie. Wij zullen uw reactie betrekken bij de verdere	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>hoofdinfrastructuur. Ook onderschrijft hij de zienswijze van de Gebiedcoöperatie Zoeterwoude en de Energiecoöperatie Bodegraven-Reeuwijk. Daarnaast is hij van mening te zijn dat windparken de bestaande structuren in het gebied accentueren en versterken en tegelijkertijd het open landschap behouden. Hij wil dan ook gezamenlijk naar een initiatief om de N11 te ontwikkelen tot een energiecridor. Samenvattend en mede baserend op de inbreng van partners, pleit hij voor zoekgebieden langs de A4, de oksel van de A4 en de N11, langs de N11 en de N207.</p>	<p>uitwerking van zowel het planMER als de RES 1.0. In het vervolgproces zult u door uw gemeente betrokken worden bij het verder uitwerken van de zoekgebieden en -locaties in de RES.</p>			
16A	<p>De GGD Hollands Midden valt op dat het aspect gezondheid alleen worden beoordeeld op basis van de klassieke milieuthema's. Zij adviseren om in de MER ook aandacht te besteden aan de gezondheidseffecten in de zin van gezondheidsbevordering/inclusiviteit (concept Positieve Gezondheid op nemen in het beoordelingskader. Meenemen van de sociale aspecten van een ontwikkeling.</p>	<p>Het klopt dat in het beoordelingskader van de NRD niet gesproken wordt over de positieve gezondheidseffecten. Omdat dit planMER voornamelijk bedoeld is om voor de RES te kijken of de gewenste plannen <i>haalbaar</i> zijn, wordt enkel gekeken naar aspecten die invloed hebben op de haalbaarheid.</p>	Neen	Neen	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		(Positieve) sociale aspecten, zoals Lokaal eigendom zorgen voor een betere acceptatie en daarmee een positief effect als het gaat om de sociale aspecten. Echter dit maakt een project niet haalbaarder als niet voldaan wordt aan de minimale vereisten, als het gaat om de klassieke milieuthema's. Wel zullen wij hierbij in het kader van de RES 1.0 aandacht aan besteden.			
16B	Op 8 januari 2020 heeft de GGD Hollands Midden een aanvullende reactie gegeven. In deze reactie staat vermeld dat inspreker gesproken heeft met de commissie MER. In dat gesprek is duidelijk geworden voor welke insteek is gekozen. Deze insteek wordt door inspreker onderschreven. Inspreker heeft hierover geen aanvullend advies	Wij danken inspreker voor de reactie. Wij nemen deze voor kennisgeving aan.	Neen	Neen	Neen
17A	De Veiligheidsregio Hollands Midden heeft op 26 november 2020 een eerste inspraakreactie gestuurd, In deze reactie is aangegeven dat het aspect veiligheid op adequate wijze geborgd moet worden. De veiligheidsregio speelt in deze transitie,	Wij danken u voor uw inspraakreactie. Zoals uit de NRD blijkt, zal in het planMER aandacht zijn voor (specifieke) veiligheidsaspecten in relatie tot de nieuwe energievormen. Wel merken wij op dat de aandacht passend zal zijn bij het	Neen	Ja, passend bij het schaalniveau	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>met het oog op de (fysieke) veiligheid, een belangrijke rol. Rond de energietransitie is wet- en regelgeving in veel gevallen nog niet of niet volledig op orde. Daardoor kunnen onaanvaardbare risico's buiten beeld blijven of processen stagneren. Enerzijds moet er ruimte zijn voor het stimuleren van innovatie, anderzijds moeten bevoegde gezagen risico's kunnen afwegen en maatregelen kunnen treffen zodat de risico's bij het ontwikkelen van innovatieve projecten aanvaardbaar blijven. De veiligheidsregio wordt graag in een vroeg stadium betrokken bij de vertaalslag van energieplannen naar lokaal (omgevings)beleid.</p>	<p>detailniveau van een strategische planMER (zie ook de inleiding bij deze Nota van Inspraak). Veel veiligheidsaspecten zullen bij een verdere uitwerking of concretisering nadrukkelijker worden beschouwd, bijvoorbeeld in een project-MER.</p> <p>Dit planMER zal uiteindelijk een bijlage zijn bij de RES 1.0. In dat kader zullen wij in een later stadium nog uw reactie vragen.</p>			
17B	<p>Op 12 januari 2021 heeft de veiligheidsregio bovengenoemde reactie aangevuld. In deze aanvullende reactie staat het volgende:</p>	<p>Wij danken u voor deze reactie. Wij nemen deze voor kennisgeving aan.</p>	Neen	Ja	Ja
17Ba	<p>In de NRD wordt voldoende aandacht besteed aan het thema veiligheid, zowel voor Externe Veiligheid als voor Omgevingsveiligheid.</p>				

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
17Bb	Op de kansenkaart Holland Rijnland worden gebieden geduid voor de energiewinning met zon en/of wind. Deze gebieden zijn gelegen rond infrastructuur, zoals hogedrukgasleidingen, wegen, dataleidingen en ondergrondse bouwwerken. Bij incidenten met een energiewinningsysteem kunnen er gevolgen zijn voor de infrastructuur. Denk daarbij aan het (tijdelijk) afsluiten van wegen of beschadiging van infrastructuur. Ook natuurgebieden kunnen gevolgen ondervinden van incidenten met een energiewinningsysteem. Bijvoorbeeld het ontstaan van brand in een natuurgebied.	Zoals beschreven in onze reactie onder inspraakreactie 17A zal in het planMER, passend bij het schaalniveau, aandacht zijn voor het aspect veiligheid. Het planMER beperkt zich tot het identificeren van grote risico's voor de uitvoerbaarheid en in beeld brengen van (langdurige) effecten die verschillen tussen de zoekgebieden. Meer gedetailleerde onderzoeken worden uitgevoerd in een projectMER voor een concreet project. Wij wijzen u hierbij ook op een algemene toelichting over de planMER in de inleiding van deze nota.	Neen	Ja, passend bij het schaalniveau van de planMER	Neen
17Bc	De veiligheidsregio wordt graag betrokken bij bijvoorbeeld risicoanalyses en effectbeoordeling van de energietransitie, zodat we kunnen adviseren op de veiligheidsaspecten.	De Veiligheidsregio Hollands Midden wordt door ons aangemerkt als (wettelijk) adviseur. In dat kader zullen wij u, ook in een later stadium, zeker om advies vragen over de (concept) planMER.	Neen	Ja	Ja
18	DUNEA geeft aan dat een aantal van de genoemde aspecten en criteria uit hoofdstuk 4, Beoordeling Milieuaspecten en hoofdstuk 5, Effectbeoordeling, haar belangen raakt. Dit belang vloeit voort uit het belang van drinkwatervoorziening, de	Allereerst danken wij u voor uw constructieve reactie.			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
18a	<p>opgaven waar DUNEA voor staat en de zorg over risico's die de energie-transitie met zich meebrengt. Op hoofdlijnen heeft zij een drietal adviezen:</p> <p>O.b.v. huidige aspecten en criteria is niet altijd duidelijk waar op wordt getoetst. Om deze aspecten goed genoeg te borgen en aan de juiste criteria te toetsen is het algemene advies de criteria explicieter te benoemen. In h.4 staat genoemd: het opwekken van duurzame energie heeft milieueffecten tot gevolg. De aard en omvang van de effecten verschilt. Deze effecten zullen in de MER nader worden uitgewerkt, getoetst en beoordeeld. Voor de inspreker is het van belang dat de volgende aspecten per energievorm minimaal worden getoetst en integraal worden bekeken: landschap, ruimtegebruik, natuur, bodem en water.</p>	<p>Wij begrijpen uw vraag om verduidelijking van te beoordelen criteria. De tabel in de NRD is inderdaad zeer uitgebreid. In het planMER worden te beoordelen criteria en de wijze van beoordeling nader uitgewerkt. Over het algemeen geldt dat het planMER op hoofdlijnen de criteria onderzoekt die:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. effect hebben op de haalbaarheid of uitvoerbaarheid van zon, wind of warmtebronnen 2. effecten die van langdurige aard zijn (langer dan de aanlegfase) en die naar verwachting onderscheidend zijn tussen de zoeklocaties. Het effect van warmtebronnen op waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden is een voorbeeld van een criterium dat aan bovenstaande eisen voldoet. Daarnaast zijn ook de effecten op landschap, ruimtegebruik, natuur, bodem en water relevant voor de haalbaarheid van de 	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
		zoeklocaties. Deze thema's worden onderzocht in het planMER.			
18b	De effectbeoordeling in hoofdstuk 5 lijkt onvoldoende te kijken naar alle effecten van belang voor de verschillende energievormen en lijkt niet volledig.	Het doel van hoofdstuk 5 van de NRD was niet om een volledig beeld te geven van de effecten per energie-/warmtevorm. In het planMER wordt een hoofdstuk opgenomen met de ingreep-effectrelaties waarin per energie-/warmtevorm de relevante effecten in beeld worden gebracht.	Neen	Neen	Neen
18c	Beoogde activiteiten met betrekking tot de energietransitie dienen de beschermingszones van de drinkwatervoorziening, natuur én zoekgebieden/ locaties voor nieuwe bronnen te respecteren (zie ook de kaart in figuur 1 met veiligheids- en beschermingszones waterwingebied DUNEA). Door hieraan te toetsen in de MER procedure vullen we gezamenlijk de zorgplicht voor drinkwater in en beschermen we de drinkwatervoorziening in deze regio nu én in de toekomst.	Wij zijn het eens met uw reactie. In de effectanalyse en -beoordeling worden de effecten (met name van warmtebronnen zoals geothermie) beschouwd. In de landschappelijke beoordeling in het MER worden de effecten op waardevolle landschappen beschouwd.	Neen	Ja	Ja
18d	Bij het aspect landschap is het volgende criterium benoemd: indien aanwezig gemeentelijk Beeldkwaliteitsplan. DUNEA	In het planMER beschouwen we zowel de effecten op Natura 2000-gebieden als op waterwingebieden. Daarbij houden we	Neen	Ja	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	adviseert aan dit criterium de Landschapsstrategie Nationaal Park Hollandse Duinen toe te voegen.	rekening met de wettelijke beschermingskaders die op deze functies van toepassing zijn. In het planMER wordt een nader gespecificeerd beoordelingskader opgenomen waarin deze criteria explicieter worden benoemd. Wij zullen daar de Landschapsstrategie Nationaal Park Hollandse Duinen aan toevoegen.			
18e	Bij het aspect ruimtegebruik staan twee criteria benoemd: ruimtebeslag en barrièrewerking op bestaande functies en ondergronds ruimtegebruik. De inspreker adviseert om deze twee criteria expliciet te maken en aan te vullen met de volgende punten: - het criterium ruimtebeslag en barrièrewerking op bestaande functies expliciet maken door bestaande functies van N2000 en waterwingebied Berkheide uit te sluiten als locatie voor nieuwe energievormen. Dit gebied heeft als functie waterwin- en natuurgebied om de drinkwatervoorziening en natuurwaarden nu en in de toekomst veilig te stellen. Deze wettelijke bescherming sluit ontwikkeling van	Het planMER betreft een onderzoek naar de effecten. Hierin past niet het op voorhand en op het niveau van beoordelingscriteria, uitsluiten van energievormen op specifieke locaties. Dit moet gebaseerd zijn op wettelijke onmogelijkheden of ongewenste effecten.	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	andere functies uit, die door bijvoorbeeld ruimtebeslag daarmee niet verenigbaar zijn. Het advies is dit als criterium ook expliciet op te nemen.				
18f	Het criterium ruimtebeslag en barrièrewerking op bestaande functies aan te vullen met potentieel toekomstige functies naast de toets op bestaande functies. De impact van de energietransitie boven- en ondergronds is groot. Echter de energietransitie is niet de enige opgave voor de toekomst; ook andere gevolgen van klimaatverandering zoals de toenemende vraag naar zoet water zorgen voor nieuwe ruimtelijke-orderingvraagstukken en nieuwe functies van ruimte in de regio. Het advies is om ook het lange-termijn perspectief en mogelijke functies in de toekomst in de regio mee te nemen. Voor de inspreker is het van belang dat naast de drinkwatervoorziening van nu ook de drinkwatervoorziening van de toekomst veilig wordt gesteld. Een potentiële bron voor drinkwater is het Valkenburgse Meer.	Wij delen uw mening dat de energietransitie niet de enige opgave is voor de toekomst. Dit betreft ook een bredere bestuurlijke afweging waarbij energie een van de aspecten is. Voor zover dit binnen de opdracht van de RES-regio Holland Rijnland ligt, zullen wij dit ook zeker betrekken in onze planvorming. Vooralsnog hebben wij de opdracht primair te kijken naar de mogelijkheden van de energietransitie. In het planMER beoordelen we de effecten van het voornemen ten opzichte van de referentiesituatie. Dat wil zeggen dat we rekening houden met de huidige situatie en autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die nog niet gerealiseerd zijn, maar waarvoor wel al een besluit is genomen (of op korte termijn wordt verwacht).	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	De verwachting is dan ook dat deze locatie de functie van drinkwater in de toekomst zal krijgen. De impact van de energie-transitie dient daarom ook getoetst te worden aan toekomstige opgaven in de regio.				
18g	Het criterium ondergronds ruimtegebruik uitbreiden door de bestaande functies van de ondergrondse infrastructuur expliciet te benoemen. Tevens is het advies de NEN richtlijnen voor onderlinge afstanden tussen ondergrondse infrastructuur op te nemen als kwantitatief criterium om aan te toetsen bij het aspect ondergronds ruimtegebruik. Voor de inspreker is de bescherming en liggingzekerheid van drinkwaterleidingen van belang voor veiligstelling van de drinkwatervoorziening. De energietransitie zal leiden tot meer ruimtedruk en noodzakelijke aanpassingen van bestaande infrastructures in de ondergrond. Deze ruimtedruk vormt dus een risico voor de leidinginfrastructuur. Gedegen ruimtelijke besluitvorming op basis van totale	Het in beeld brengen van alle bestaande ondergrondse infrastructuur is niet passend bij de aard van dit het planMER omdat nog geen exacte locaties voor ontwikkelingen (bijvoorbeeld turbinepostities) bekend zijn. Dit criterium zal daarom nader beschouwd worden in de projectMER. Deze projectMERren worden opgesteld voor projecten die voortkomen uit de RES. Uitgangspunt is wel dat bij de nadere uitwerking van ontwikkelingen, rekening wordt gehouden met bestaande infrastructuur.	Neen	Neen	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	maatschappelijke kosten, 3-D ruimtelijke ordening en goede samenwerking tussen partijen in de ondergrond is een voorwaarde.				
18h	<p><i>Aspect Natuur</i> In de NRD is bij het aspect Beschermd Gebieden (p. 16/17) nu het volgende opgenomen over het criterium in relatie tot N2000 gebieden: Instandhoudingsdoelen Natura 2000. Als op basis van het MER significant negatieve effecten op N2000 niet kunnen worden uitgesloten dan wordt een passende beoordeling opgesteld. Hierover een paar adviezen: - De inspreker ondersteunt de inzet van het beoordelen van de RES met belang voor het in stand houden van Natura 2000 doelstellingen. Echter het criterium Instandhoudingsdoelen Natura 2000 wekt de indruk dat N2000 gebied niet wordt uitgesloten als zoekgebied voor zon en wind. Voorstel dit criterium als volgt aan te passen: ruimtebeslag op N2000 gebied uitsluiten t.b.v. het waarborgen van de</p>	<p>Het betreft hier het opstellen van een planMER. Het planMER moet inzicht geven in de haalbaarheid van de toepassing van energievormen in de regio. Dit betekent dat locaties wel of niet of met mitigerende maatregelen mogelijk zijn en dat wij, in deze onderzoeksfase, niet al op voorhand bepaalde gebieden gaan uitsluiten (op het niveau van beoordelingscriteria, dus nog voor het starten van het opstellen van het planMER). Uiteraard nemen wij wel kennis van uw standpunt en zullen dit betrekken bij het opstellen van de planMER.</p> <p>Met betrekking tot uw tekstvoorstel verwijzen wij naar antwoord e. Uw conclusie dat het uitvoeren van een passende beoordeling geen criterium is, maar een gevolg van de m.e.r. procedure is juist. De opmerking "Als op basis... passende beoordeling opgesteld" is niet</p>	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>haalbaarheid van instandhoudingsdoelstellingen. - Het uitvoeren van een Passende Beoordeling is geen criterium om aan te toetsen maar kan één van de gevolgen zijn in een MER procedure.</p>	<p>bedoeld als criterium (er ontbreekt ook een bullet), maar een toelichting op de bullet "instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000"</p>			
18i	<p><i>Aspect Bodem</i> Het aspect bodem raakt de inspreker op drie punten: 1) grondwaterkwaliteit van waterwingebied Berkheide én het zoekgebied voor het ontwikkelen van nieuwe bronnen voor drinkwater (zie figuur 1); 2) risico's van geothermieputten in relatie tot de waterwinning en de strategische grondwatervoorraad; en 3) risico op opwarming leidingnet als gevolg van de komst van nieuwe, warmte-afgevendende infrastructuur in de bodem (warmtenetten, midden- en hoogspanningskabels).</p>	<p>Het betreft hier het opstellen van een planMER waarin binnen zoekgebieden de haalbaarheid van energievormen wordt onderzocht. De exacte ligging van concrete projecten dient in een later stadium nog in detail te worden beoordeeld. Op dat moment is ook de NEN-richtlijn aan de orde. Ook dient dan in detail te worden gekeken naar de effecten op de ter plaatse aanwezige ondergrondse infrastructuur. Voor zover het schaalniveau van het planMER voor de RES zich hiervoor leent zullen wij wel aandacht besteden aan deze aspecten. Wij verwijzen u hierbij naar ons antwoord onder e. U stelt voor om de kwalitatieve beoordeling van aspect grondwater te wijzigen in een kwantitatieve beoordeling.</p>	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>Grondwaterkwaliteit van waterwingebied Berkheide én het zoekgebied voor het ontwikkelen van nieuwe bronnen voor drinkwater</p> <p>Bij het aspect bodem en grondwater staan een viertal aspecten genoemd: grondwater (kwaliteit en kwantiteit, temperatuur), bodemkwaliteit, bodemdaling/zetting en breuklijnen diepere ondergrond.</p> <p>Advies is het eerste aspect Grondwater (kwaliteit en kwantiteit, temperatuur) te wijzigen in kwantitatief en aan te vullen met het toetsen d.m.v. effectberekeningen grondwater (kwantitatief). De inspreker voert dergelijke effectberekeningen altijd uit a.d.h.v. de volgende criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verandering van het hydrologisch systeem - gevolgen voor ligging huidige beschermingsgrenzen - verspreiding van bestaande bodemverontreiniging door de werking van het systeem 	<p>Zoals eerder opgemerkt betreft het hier het opstellen van een planMER. Een aantal door u genoemde aspecten zullen zeker aan de orde komen, maar tot een diepgang passend bij een planMER. Concrete berekeningen zijn veelal pas aan de orde bij concrete projecten (projectMER).</p>			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<ul style="list-style-type: none"> - vermindering van natuurwaarden door negatieve effecten op de grondwaterstand - negatieve beïnvloeding grondwateronttrekkingen - verzilting van zoet water of verzoeting van zilt water - grondwaterverlagingen die leiden tot zettingen bij ondiepe systemen 				
18j	<p>Risico's van geothermieputten in relatie tot de waterwinning en de strategische grondwatervoorraad. Eén van de potentiële bronnen voor warmte is geothermie. Geothermie vormt een risico voor de waterwinning en de strategische grondvoorraad. Zie hiervoor de kaart in figuur 1 met de Veiligheids- en beschermingszones waterwingebied, de toelichting op deze kaart in bijlage 1 en het advies van de inspreker aan de Provincie Zuid Holland over twee aanvragen voor opsporingsvergunningen geothermie in de regio (bijlage 2).</p>	<p>We nemen de effecten van warmtebronnen (geothermie) op waterwinning mee in het planMER. Dit in de vorm van een kwalitatieve beoordeling passend bij het schaalniveau van deze planMER.</p>	Neen	Ja, passend bij het schaalniveau van deze planMER	Ja

Op naar **Neutraal**

Regionale Energiestrategie

Holland Rijnland

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>Risico op opwarming leidingnet als gevolg van de komst van nieuwe, warmte-afgevendende infrastructuur in de bodem. Nieuwe energievormen kunnen zorgen door de opwarming van de ondergrond en daarmee een risico vormen voor opwarming van ons drinkwater. Zeker gebieden met veel verstedelijking zijn gevoelig voor opwarming van de ondergrond. Door een te warme bodem komt de kwaliteit van het leidingwater in het geding: Te warm water zorgt voor extra bacteriële groei en een risico voor de volksgezondheid. Advies om aan het aspect Bodem een criterium toe te voegen gerelateerd aan opwarming van de bodem en de impact hiervan op infrastructuur in de ondergrond en specifiek voor de inspreker het risico voor de kwaliteit van het drinkwater. Om het water in de warme zomermaanden onder de 25 graden te houden zijn slimme en integrale ruimtelijke keuzes noodzakelijk:</p> <ul style="list-style-type: none">- Afstanden tussen warmte-afgevendende infrastructuur en waterleidingen mogen niet te klein zijn				

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
18k	<p>- Groen in plaats van verharding is belangrijk voor verkoeling; waterleidingtracés i.c.m. groenstroken zijn een kans en verkleinen het risico van opwarming van het leidingnet.</p> <p><i>Aspect Water</i> Voor Inspreker is het van belang dat naast de drinkwatervoorziening van nu ook de drinkwatervoorziening van de toekomst wordt veilig gesteld. Een potentiële bron voor drinkwater is het Valkenburgse Meer. De verwachting is dan ook dat deze locatie de functie van drinkwater in de toekomst zal krijgen zoals vastgelegd in het strategiedocument van de Zoetwaterregio West-Nederland. De impact van de energietransitie dient daarom ook te worden getoetst aan toekomstige opgaven in de regio. Advies om het aspect water kwantitatief te toetsen. Bij het aspect water worden de goede criteria genoemd om de effecten van de RES op de waterkwaliteit te beoordelen, zoals de impact op de waterkwaliteit (algemeen), de lozing van waterstromen tijdens de aanleg en het</p>	<p>Het planMER geeft een effectoverzicht op hoofdlijnen, dat passend is bij de keuzes die in het kader van de RES worden gemaakt. Hier past een kwalitatieve benadering bij. Het onderzoeken van effecten met behulp van een fysisch-chemische waterkwaliteitsmodellering past niet bij het schaalniveau van deze planMER. Dit komt pas aan de orde bij een projectMER.</p>	Neen	Ja, passend bij het schaalniveau van het planMER	Ja

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<p>onderhoud van energiesystemen, en de impact van Aquathermie op de ecologie. Echter de voorgestelde wijze van slechts kwalitatief beoordelen is niet afdoende en niet acceptabel. Een realistische impact van de RES op de waterkwaliteit moeten kwantitatief in beeld worden gebracht. Bijvoorbeeld: de lozing van zout water bij aanleg en onderhoudswerkzaamheden, of de impact van een KWO-systeem in het Valkenburgse Meer op de stratificatie van het watersysteem (met gevolgen voor waterkwaliteit en ecologie). Dat kan met behulp van fysisch-chemische waterkwaliteitsmodellering.</p>				
18l	<p>NRD - Effectbeoordeling (H.5) De effectbeoordeling per energievorm in hoofdstuk 5 lijkt onvoldoende te kijken naar alle effecten die van belang zijn voor de verschillende energievormen en lijkt onvolledig. Voor de inspreker is het van belang dat de volgende aspecten per energievorm minimaal worden getoetst en integraal worden bekijken: - Landschap</p>	<p>Wij verwijzen naar ons antwoord onder a en b.</p> <p>In de planMER wordt per energie- of warmtetechniek een specifiek beoordelingskader uitgewerkt aan de hand van de effecten, die de, in beeld gebrachte, ingrepen hebben.</p>	Neen	Neen	Neen

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	<ul style="list-style-type: none"> - Ruimtegebruik - Natuur - Bodem - Water <p>Specifiek voor de effectbeoordeling warmte een aantal punten. Bij onderdeel warmte staat nu geen enkel aspect genoemd waarop wordt getoetst. De informatie in deze paragraaf lijkt niet volledig en tevens niet in lijn met de effect beoordeling van zon en wind (elektriciteit). Daarnaast worden er in deze paragraaf één potentiële bron (geothermie) en één potentieel netwerk (Warmtelinq) genoemd. Andere potentiële bronnen lijken nu niet meegenomen, terwijl in deze regio bijvoorbeeld Aquathermie ook een bron is, die mogelijk kan voorzien in Warmte en Koude. Tevens een ander voorbeeld: individuele bodemlussen lijken ook een bron van warmte in deze regio. Dit heeft een negatieve impact op het grondwaterlichaam wat DUNEA in deze regio gebruikt voor de drinkwatervoorziening. Ook deze vorm van warmte moet worden getoetst in de MER zodat de impact en het risico</p>	<p>In hoofdstuk 4, paragraaf 4.2. staat onder Waterkwaliteit Aquathermie expliciet genoemd.</p> <p>Wij nemen aan dat u hiermee gesloten WKO systemen bedoeld. Deze komen in onze regio, veelal in stedelijk gebied, voor. Dit betreffen kleinschalige particuliere systemen. Deze kleinschalige systemen worden in het kader van deze planMER niet onderzocht.</p>			

Nr.	Samenvatting Inspraakreactie	Beantwoording	Aanvulling NRD	Betrekken in planMER	Betrekken in RES 1.0.
	op de drinkwatervoorziening naar voren komt. Het advies is elke energievorm, en in dit geval warmte, te beoordelen zoals staat beschreven bij elektriciteit en daarmee én de bron en het netwerk (infrastructuur) te toetsen in de MER.	In het planMER beoordelen we alleen de energie- en warmtevormen die in de concept RES zijn benoemd, omdat dit de vormen zijn die de regio overweegt te realiseren voor 2030/2050. Andere energie- en warmtevormen worden voor deze regio niet kansrijk geacht, waardoor het niet zinvol is om deze te onderzoeken. Het planMER beschouwt de effecten van wind, zon en warmtebronnen inclusief de benodigde infrastructuur.			
19	De RES-regio Midden-Holland heeft kennis genomen van de NRD van de RES regio Holland Rijnland. We wensen dat u rekening houdt met de beschikbare informatie van de regio Midden-Holland ten aanzien van de concept-RES en blijven graag geïnformeerd over het vervolgtraject.	Wij zullen rekening houden met de ontwikkelingen in de regio Midden-Holland, voor zover deze bij ons bekend zijn en af te leiden uit de concept-RES.	Neen	Ja	Neen